

**T.C. İNKILAP TARİHİ VE
ATATÜRKÇÜLÜK
2.ÜNİTE
MİLLİ UYANIŞ:
BAĞIMSIZLIK YOLUNDA
ATILAN ADIMLAR**

**SARFIYE KEÇECİ
BARTIN/2018**

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

Birinci Cihan Harbi öncesi geçen ünite de gördüğümüz üzere Avrupa'nın **genel** durumuna tekrar bakıldığında;

- **Sanayi Devrimi** ile artan hammadde ve enerji ihtiyacını karşılamak için İngiltere başta olmak üzere Avrupalı devletler arası sömürgecilik yarışı hızlandı. Aslan payı İngiltere'nin olmak üzere daha sonra Fransa Almanya İtalya da dünyanın çeşitli yerlerin de sömürge imparatorlukları kurmak için toprak anlaşmazlıkları yaşandı.
- **Fransız İhtilalinin** yaymış olduğu başta milliyetçilik (çoğunlukta olunan toprakta devlet kurma) insan hakları fikirlerinin yayılması İmparatorlukları derinden sarsmış, azınlıklar bağımsız devlet kurmak için ayaklanmalar çıkartmış Avrupa'nın siyasi çizgileri değişmiştir.

Özel duruma bakarsak;

- **İtalya** (1870) **ve Almanya** (1871) siyasi birliklerini kurarak sömürgecilik yarışında "ben de varım" dediler
- **Almanya ile Fransa** arasında taş kömürü yataklarından dolayı **Alsas –Loren** bölgesi nedeniyle anlaşmazlık ortaya çıktı. Bu olay Fransa'yı İngiltere'ye yakınlaştırdı.
- **Avusturya –Macaristan İmparatorluğu** milliyetçilik akımından etkilendiği için Fransa'dan uzaklaşıp Almanya ile yakınlaştı.
- İngiltere ile Almanya arasındaki **sanayileşme rekabeti** savaşın ihtimalini yükseltti. Almanya'da Fransa gibi İngiltere'nin verdiği paya razı kalsaydı durum farklı olabilirdi.
- Avusturya Macaristan İmparatorluğu ve Rusya arasındaki **Balkanlara hâkim olma mücadelesi**
- **Rusya'nın sıcak denizlere** inmek için ortaya çıkardığı Panislavizm politikası

Panislavizm: Rusya'nın sıcak denizlere inmek için Balkanlardaki slav ırkını birleştirme isteği

Bütün bu olaylar sonucunda 1. Dünya Savaşı Öncesi Avrupa'da bloklar oluştu.

Bloklar	Savaş Öncesi ve başı	Savaş sonrası ve sonrası
Üçlü itilaf	İngiltere, Fransa ,Rusya	İngiltere, Fransa, Rusya (1917 çıktı) İtalya Sırbistan, Belçika, Japonya, Romanya, Portekiz, ABD, Yunanistan, Brezilya
Üçlü ittifak	Almanya, Avusturya – Macaristan, İtalya	Almanya, Avusturya-Macaristan, Osmanlı İmparatorluğu, Bulgaristan,

NOT: Avrupa devletlerinin gruplaşmasında ve birbirine yakınlaşmasında **siyasi ve ekonomik çıkarlar** etkili olmuştur.

NOT: 1. Dünya Savaşı'nın iki temel nedeni Toprak (milliyetçilik) ve Para (sömürgecilik) yarışıdır

SAVAŞIN BAŞLAMASI

Saraybosna'yı ziyaret eden Avusturya-Macaristan İmparatorluğu veliahtı, Sırp bir genç tarafından öldürüldü. Bunun üzerine Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Sırbistan'a savaş açtı. Rusya Sırbistan'ın yanında yer aldı. Almanya Avusturya Macaristan'ın, İngiltere ve Fransa ise Rusya'nın yanında yer aldı.

Not:

Mustafa Kemal, I. Dünya Savaşı çıktığı sırada Sofya'da askeri ateşe olarak bulunuyordu.

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

OSMANLI DEVLETİNİN SAVAŞA KATILMASI

Trablusgarp ve Balkan Savaşlarını kaybetmiş kara ve deniz askeri gücü oldukça zayıflamış Osmanlı özellikle son dönemlerde kaybettiği toprakları geri alabilmek siyasi yalnızlıktan kurtulmak için güçlü gördüğü İngiltere yanında savaşa girmek istemiş ancak Sömürge yollarını tehlikeye sokmamak için İngiltere Osmanlı Devletini reddetmiştir. Bunun üzerine Osmanlı Almanya ile yakınlaşmış;

- Almanya ve Bulgaristan'la dostluk antlaşmaları imzaladı.
- **Tarafsızlığını ilan etti.**
- Kapitülasyonları tek taraflı olarak kaldırdı.
- Osmanlı Devleti'nin tarafsızlığı başta Rusya olmak üzere İtilaf Devletleri tarafından desteklendi.

Almanya'nın Osmanlı Devleti'ni kendi yanına savaşa çekme nedenleri:

- Savaşı geniş bir alana yayarak yükünü hafifletmek
- Osmanlı Devleti'nin jeopolitik konumundan yararlanmak
- Osmanlı halifesinin dini ve siyasi gücünden yararlanmak
- Geçiş yollarını kontrol altında tutarak İtilaf Devletlerinin Rusya'ya yardım götürmesini önlemek

Osmanlı Devleti'nin Almanya'nın yanında savaşa katılma nedenleri:

- Son zamanlarda kaybettiği toprakları geri almak,
- Siyasi yalnızlıktan kurtulmak,
- Almanya'nın savaşı kazanacağına inanılması
- Osmanlı devlet adamlarının (İttihat ve Terakki Partisi) Alman hayranlığı
- İngiltere, Fransa ve Rusya'nın düşmanca politikaları

I.DÜNYA SAVAŞINA KATILAN DEVLETLERİN OSMANLI DEVLETİ HAKKINDAKİ TUTUMLARI

İngiltere: Uzakdoğu sömürgelerini korumak ve sömürge yollarını kontrol altında tutmak Almanya'nın Osmanlı Devleti ile yakınlaşmasını önlemek için

azınlıkları ve bazı Arap Kabilelerini Osmanlı'ya karşı **Milliyetçilik** akımını kullanarak ayaklandırmıştır.

Fransa: Osmanlı ülkesinde yaşayan gayri Müslimleri kışkırtarak siyasi baskılarını arttırmış ve bu yolla Osmanlı'yı ele geçirmeye çalışmıştır.

Avusturya Macaristan İmparatorluğu: Osmanlı'nın Balkanlar'daki topraklarını ele geçirmeyi amaçlamıştır.

Rusya : Ticaretini canlı tutmak için sıcak denizlere inmesi gerektiğinden özellikle Osmanlı'nın toprak bütünlüğünü hedef almış bu nedenle Balkanlarda **Panizlavizm** . Doğu Anadolu'da Ermenileri kullanmış aynı zamanda boğazlarımıza göz dikmiştir.

Almanya: Sanayi İnkılabı'na geç başlamış olan Almanya sömürgecilik yarışına da geç katılmış gözünü İngiltere sömürgelerine dikmiştir. Almanya Osmanlı'nın coğrafi konumunu kullanarak hem İngiliz sömürgelerinin yolunu kesmek istemiş hem de Müslüman İngiliz sömürgelerinin **Halifelik** makamını kullanarak desteğini almayı amaçlamıştır.

İtalya: Almanya gibi siyasi birliğini geç tamamlayan ve sömürge yarışında geç kalan İtalya, Osmanlı topraklarını ele geçirmek için büyük devletlerle birlikte hareket etmiştir.

ABD: Osmanlı üzerinde söz sahibi olmak için Osmanlı topraklarında **okul, hastane, matbaa** gibi kurumları açarak siyasi ve ekonomik nüfuz(güç) kazanmıştır.

NOT: İtilaf Devletleri kendi aralarında yapmış oldukları gizli anlaşmalarla Osmanlı Devletini kendi aralarında paylaşmak istemiş;

- Rusya Boğazlar ve çevresini
- İtalya İzmir ve Batı Anadolu'yu
- Fransa Hatay, Maraş, Antep ,Urfa çevresi ve Suriye topraklarını
- İngiltere ise Aslan Payı olarak petrol bulunan Irak ve Arabistan'ı alacaktı.

Ancak hiçbir zaman kendi aralarında tam olarak anlaşamamışlardır.

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞA GİRMESİ

Akdeniz'de İngilizlerden kaçan iki Alman (**Goben** ve **Breslav**) gemisi Çanakkale Boğazını geçerek Osmanlılara sığındı. Uluslararası hukuk kurallarına göre Osmanlı Devletinin bu gemilere el koyması ve mürettebatını tutuklaması gerekirdi. Osmanlı Devleti bu iki gemiyi satın aldığını açıklayarak bu gemilere **Yavuz** ve **Midilli** adını verdi. Türk bayrağı çekilen bu gemiler, Karadeniz'e çıkarak Rus limanlarını bombaladı. resmen savaşa girmiş oldu. (**Kasım 1914**)

OSMANLI DEVLETİNİN SAVAŞTIĞI CEPHELER

Kendi Sınırlarımızda: Kafkas, Çanakkale, Kanal(Süveyş), Irak-İran, Filistin-Suriye, Hicaz-Yemen

Sınırlarımız dışında: Makedonya, Romanya, Galiçya Bu cephelerde müttefiklerimize (İttifak Devletlerine) yardım amacı ile açıklamışlardır.

KAFKAS CEPHESİ (taarruz)

Osmanlı Devleti'nin ilk taarruz cephesidir. Bu cephede Ruslara karşı savaştık.

Açılma Nedenleri:

- 1- Anadolu'daki Türklerle Orta Asya'daki Türkleri birleştirmek (panturan)
- 2- Almanların Bakü petrolerini ele geçirmek istemesi

• Gerekli tedbirler alınmadan yapılan **Sarıkamış Harekâtı** başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Aşırı soğuk ve hastalık nedeniyle 90 bin askerimiz düşmana silah sıkmadan Allahuekber dağlarında donarak şehit olmuştur.

• Doğu Anadolu (Erzurum, Muş, Bitlis, Trabzon, Erzincan ve Van) Rus işgaline uğramıştır.

• Çanakkale Cephesinden sonra Diyarbakır'a gönderilen **Mustafa Kemal**, burada gerekli tedbirleri alarak **Muş** ve **Bitlis**'i Rus işgalinden kurtardı.

• Rusya'da çıkan Bolşevik İhtilali sonrası **Rusya** ile **Osmanlı Devleti** arasında imzalanan 3Mart 1918 **Brest Litovsk Antlaşması** ile bu cephe kapanmıştır. **Kars, Ardahan ve Batum** Osmanlı Devleti'ne geri verilmiştir.

ÖNEMLİ: Bu cephede aynı vatan üzerinde yaşadığımız **Ermeniler** özellikle Rusların kışkırtmaları ile cephe gerisinde kalan yaşlı ,kadın, çocuk Türk halkına zulmetmiş cephede ise Rus askerlerine rehberlik yapmış bunun üzerine Osmanlı kanun çıkartarak Doğu Anadolu'daki Ermenileri o günkü toprağımız olan **Suriye'ye** göç ettirmiştir.(**Tehcir Kanunu 1915**) Bu göç sırasında Ermenilerin bir kısmı ölmüştür.

Önemli: Ermeniler tehcir sırası ölen insanlar için sözde soykırım ideasını günümüze kadar taşımışlardır.

ÇANAKKALE CEPHESİ (savunma)

1-İstanbul ve Boğazları ele geçirip Osmanlı Devleti'ni saf dışı bırakmak

2-Rusyaya yardım götürmek

3-Balkan Devletleri'ni savaşa çekmek

4-Savaşı kısa zamanda sonuçlandırmak isteyen İtilaf Devletleri tarafından açıldı.

Deniz savaşlarında (**18 Mart 1915**)başarılı olamayacağını ve boğazı geçemeyeceklerini anlayan İtilaf Devletleri, Gelibolu'ya asker çıkardılar. Kara savaşlarında da Mustafa Kemal'in **19. TümenKomutanı** olarak bulunduğu Türk ordusu; tarafından durduruldular. (*Anafartalar, Conkbayırı, Seddülbahir*)

Sonuçları

- **Savaşın uzamasına** neden olmuştur.
- Osmanlı Devletinin **galip geldiği tek cephe**dir.
- **Rusya**, yardım alamadığı için ekonomik kriz çıkmış, Bolşevik İhtilali yaşanmış ve **I. Dünya savaşından çekilmiştir.**

. Milli Mücadele'nin ruhunun ortaya çıkması sağlamıştır.

- Gizli antlaşmalar ilk kez ortaya çıkmıştır.
- Balkan devletlerinin tutumları değişmiş, **Bulgaristan** İttifak Devletlerinin yanında savaşa girmiştir. (*Amacı; I. Balkan savaşı sonunda kazandığı toprakları tekrar alabilmektir.*)

KANAL CEPHESİ(saldırı)

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

Almanya'nın isteği üzerine **Mısır'ı İngilizlerden geri almak ve Süveyş Kanalı'nı ele geçirerek,** İngiltere'nin Uzakdoğu (*Hindistan*) sömürgeleriyle olan bağlantısını kesmek için açılan taarruz (saldırı) cephesidir.Bu cephede Osmanlı devletinin Başarısız olmuştur.

SURİYE - FİLİSTİN CEPHESİ(savunma)

Osmanlı Devleti'nin Kanal cephesinde başarılı olmaması üzerine üstünlük İngilizlere geçmiş, İngiltere bazı Arap aşiretleriyle iş birliği yaparak Osmanlı ordusunu yenilgiye uğratmış, Osmanlı Devleti önce Sina Yarımadasını, ardından Filistin ve Suriye'yi kaybederek Halep'e kadar geri çekilmeye zorlamıştır.

• **Mustafa Kemal** bu cephede **7. Ordu Komutanı** olarak bulunuyordu, Halep'in kuzeyinde bir savunma hattı kurarak İngiliz ve Arapların saldırılarını önlemiştir.

IRAK CEPHESİ(savunma)

Irak petrollerini ele geçirmek ve kuzeye doğru ilerleyerek Kafkaslardaki Rus kuvvetleriyle birleşmek isteyen İngilizler tarafından açıldı.

• **Halil (Kut) Paşa** komutasındaki Türk ordusu **Kutül Amare**'de İngilizleri yenilgiye uğrattı ve büyük bir zafer kazandı. 13 bin İngiliz askeri esir alındı. **(Bu zafer Çanakkale Zaferi'nden sonra kazandığımız en büyük zaferdir.)**

Ancak daha sonra yardımcı kuvvetler gelemeyince İngilizler toparlanarak daha büyük bir kuvvetle saldırıya geçmeleri sonucunda başarısız olduk.

HİCAZ-YEMEN CEPHESİ(savunma)

Türk birlikleri bu cephede hem **İngilizlerle** hem de İngilizlerin kışkırttığı bazı **Arap aşiretlerle** savaşmak zorunda kalmıştır.

ÖNEMLİ Bu cephedeki savaşlar İslam dünyasında ümmetçilik düşüncesinin sona erdiğini göstermiş, bunun yerine milliyetçiliğin güçlendiğini ortaya koymuştur.

SAVAŞIN SONA ERMESİ

• Bolşevik İhtilali (1917) Rusya'nın savaştan çekilmesi üzerine İttifak Devletleri İtilaf Devletlerine karşı

üstünlük kurmuşlardı. Ancak bu durum uzun sürmedi. Almanya'nın Amerikan ticaret gemilerini batırması üzerine **Amerika Birleşik Devletleri** İtilaf Devletlerinin yanında savaşa girdi.

- Almanya güçlü ve dinamik Amerikan ordusu karşısında tutunamadı. Almanya'nın yenileceğini anlayan İttifak Devletleri, ateşkes anlaşmaları imzalayarak savaştan çekildiler.
- İlk olarak **Bulgaristan** savaştan çekildi.
- **Müttefiklerinin yenilgiyi kabul etmesi üzerine**

Osmanlı Devleti de, Mondros Ateşkes Antlaşması'nı (30 Ekim 1918) imzalayarak savaştan çekildi.

- Ardından **Avusturya** ve son olarak da **Almanya** da savaştan çekildiler.

I.DÜNYA SAVAŞI SONUNDA YENİLEN DEVLETLERLE YAPILAN BARIŞ ANTLAŞMALARI

1)Versay Antlaşması (1919): İtilaf Devletleri ile Almanya arasında imzalanmış, Almanya'ya askeri ve ekonomik kısıtlamalar getirilmiş, Alsas –Loren'i bile Fransa'ya kaptırmış bu durum silahlanmanın başlamasına ve II. Dünya savaşına zemin hazırlamıştır.

2)Saint Germain Antlaşması (1919): İtilaf Devletleri ile **Avusturya** arasında imzalandı. Bu antlaşma ile Avusturya-Macaristan imparatorluğu parçalanmış Avusturya bir cumhuriyet haline getirilmiştir.

3)Triyanon Antlaşması (1920): İtilaf Devletleri ile **Macaristan** arasında imzalanmıştır.

4)Nöyyi Antlaşması (1919): **Bulgaristan**'ın Ege Denizi ile olan bağlantısı kesildi. Balkan Savaşları sırasında elde ettiği toprakları kaybetti.

5)Sevr Antlaşması (10 Ağustos 1920): İtilaf devletleri Osmanlı Devleti arasında imzalanmıştır.

I.DÜNYA SAVAŞININ SONUÇLARI

- **İmparatorluklar** (Osmanlı Devleti, Avusturya-Macaristan, Rus Çarlığı) **yıkılmıştır.** Milli devletler ortaya çıkmıştır.(Avusturya –Macaristan İmparatorluğu yıkılmış yerine **Çekoslovakya,**

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

Avusturya, Macaristan, Polonya ve Yugoslavya gibi devletler kurulmuştur)

- Orta Doğu ve Avrupa'nın siyasi haritası yeniden çizilmiştir.

- Dünya barışını korumak amacıyla **Milletler**

Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) kurulmuştur.

- Sömürgecilik "**manda ve himaye**" adı altında devam etmiştir

- Yenilen devletlerde **rejim değişiklikleri** meydana gelmiştir. Komünizm (Rusya), Nazizm (Almanya) ve Faşizm (İtalya) gibi totaliter (baskıcı) rejimler doğmuştur.

- Özellikle Almanya ve İtalya'nın izlediği **ırkçı ve yayılmacı politikalar** II. Dünya Savaşı'nın çıkmasına neden olmuştur.

WILSON İLKELERİ

I. Dünya Savaşı devam ederken, savaş sonunda **kalıcı barışı sağlamak**, sömürgeciliği sona erdirmek ve ABD'yi dünya siyasetinde ön plana çıkarmak amacıyla ABD Başkanı **Wilson**'un, yayımladığı ilkelerdir.

- **Her millet kendi geleceğini** kendisi belirleyecektir. (Bu madde özellikle sömürgeciliğe ve imparatorluklara karşıdır.) ,**yenilen devletler, yenilen devletlerden toprak ve savaş tazminatı almayacaklardır.** (Bu madde sömürgeciliğin "manda ve himaye" şekline dönüşmesine neden olmuştur.), devletlerarası anlaşmazlıklara çözüm bulmak için **Cemiyet-i Akvam** (Milletler Cemiyeti) adıyla bir örgüt kurulacaktır.

WILSON İLKELERİNDE TÜRKLERLE İLGİLİ MADDELER

- Osmanlı Devleti'ne **Türklerin çoğunlukta olduğu bölgelerde** egemenlik hakkı tanınacaktır.
- Osmanlı Devleti'nin egemenliği altında yaşayan diğer uluslara da (**azınlıklara**) **kendi geleceklerini belirleme hakkı** verilecektir. (Osmanlı Devletinin parçalanması hedeflenmiştir.)
- **Boğazlar**, bütün dünya ticaret gemilerine açık olacak ve bu durum tüm devletlerin garantisi altında olacaktır.

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI

(30 EKİM 1918)

Osmanlı Devleti'nin Mondros Ateşkes

I. Dünya Savaşı sonlarına doğru Bulgaristan'ın savaştan çekilmesi üzerine Osmanlı Devleti ile Almanya arasında

kara bağlantısının ve yardımların kesilmesi ve devletin savaşa girmesinde etkili olan İttihat ve Terakki yöneticilerinin ülkeyi terk etmesi , birazda Wilson İlkelerine güvenilmesi dolaylı Osmanlı teslim bayrağını çekmiş ,ateşkes için anlaşmaya varılmıştır.

Ateşkes Antlaşması, Osmanlı Devleti adına **Bahriye Nazırı** (Denizcilik Bakanı) **Rauf (Orbay) Bey** başkanlığında bir heyet ile İtilaf Devletleri adına İngiliz Amirali **Caltrophe** arasında Limni Adası'nın **Mondros Limanı**'ndaki Agememnon Zırhlısında imzalanmıştır.

MADDELER:

1- Çanakkale ve İstanbul Boğazları açılacak ve buradaki askeri üsler İtilaf Devletleri tarafından işgal edilecektir.(Egemenliğimize aykırı madde))

Yorum: Bu madde ile Anadolu ve Rumeli'nin bağlantısı kesilmiş, Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığı ve İstanbul tehdit altına girmiştir.

2- Hükümet haberleşmeleri dışındaki bütün haberleşme araçları İtilaf Devletleri'nin denetimine

girecektir.(İşgallere karşı birleşmeyi engellemek) (Egemenliğimize aykırı madde)

Yorum: İtilaf Devletleri'nin bütün haberleşme araçlarına el koymalarının nedeni kendilerine karşı yapılabilecek direnişleri ve tepkileri engellemek istemeleridir.

3- Osmanlı ordusu terhis edilecek, bütün savaş gemilerine, ordunun araç, gereç, silah ve cephanesine el konulacaktır. (askeri hüküm)

Yorum: Osmanlı Devleti'ni savunmasız bırakarak, işgalleri kolaylıkla gerçekleştirmek amaçlanmıştır.

4- Osmanlı Devleti'nin elindeki bütün savaş esirleri serbest bırakılacak, buna karşılık Türk esirler İtilaf Devletleri'nin denetiminde kalacaklardır.(askeri hüküm)

Yorum: Bu madde devletlerin eşitliği ilkesine aykırıdır.

5-İtilaf Devletleri bütün liman ve tersanelerden yararlanabileceklerdir. (ekonomik hüküm)

6-Toros tünelleri, demir yolları ve deniz işletmeleri İtilaf Devletleri'ne bırakılacaktır. (ekonomik hüküm)

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

7-İtilaf Devletleri **kömür, akaryakıt** ve benzeri maddeleri Anadolu'dan temin edecekler, bu maddelerin hiçbirini ihraç edilmeyecektir.(ekonomik hüküm)

EN ÖNEMLİ İKİ MADDE (7 VE 24.)

8- İtilaf Devletleri güvenliklerini tehlikede gördükleri herhangi bir **stratejik noktayı işgal edebileceklerdir (7. madde)**. (Egemenliğimize aykırı madde)

Yorum: Ateşkesin en tehlikeli maddesidir. İtilaf Devletleri bu maddeye dayanarak Anadolu'yu işgal etmişlerdir.

9- **Vilayet-i Sitte**'de (6 il; Bitlis Elazığ, Diyarbakır, Erzurum, Van, Sivas) herhangi bir karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri bu bölgeleri işgal edebileceklerdir. **(24.madde)**(Egemenliğimize aykırı madde)

Yorum: Doğu Anadolu'da bir Ermeni Devletinin kurulması istenmiştir.

UYARI

Mondros Ateşkes Antlaşması ile;

- Osmanlı Devleti **fiilen sona ermiş(Devletin kayıtsız-şartsız teslim olmas),**
- Anadolu **işgallere açık hale gelmiş,**
- İlk işgaller başlamış,
- Türk milleti işgallere karşı **bölgesel direniş cemiyetleri** kurmaya başlamıştır.

PARİS BARIŞ KONFERANSI (18 OCAK 1919)

Amaç I. Dünya Savaşı sonunda yenilen devletlerin durumlarını belirlemek ve bu devletlerle **yapılacak barış antlaşmalarının esaslarını** tespit etmektir.Osmanlı Devleti'ni kendi aralarında Rusya savaştan çekildiği için yeniden paylaşması amacı vardır. **Konferansta;**

- Wilson İlkeleri doğrultusunda ABD'nin isteği üzerine **Milletler Cemiyeti**'nin kurulmasına,
- Antep, Urfa ve Maraş'ın Fransa'ya verilmesine,
- Boğazların yönetiminin uluslararası bir komisyona bırakılmasına karar verilmiştir.
- Gizli antlaşmalarda İtalya'ya bırakılan İzmir ve çevresi İngiltere'nin istekleri doğrultusunda ,sahte raporlarla orada rum nüfusunun fazla olduğunu ideası sonucunda **Yunanistan'a** bırakılmıştır.

Önemli NOT:

- İngiltere, Ege'de güçlü bir İtalya yerine, **zayıf bir Yunanistan'ı kendi çıkarlarına daha uygun** bulmuştur.
- Batı Anadolu'nun Yunanistan'a verilmesi İtilaf Devletleri arasında **ilk görüş ayrılığına** neden olmuştur.
- **İzmir'in işgaline** zemin hazırlamıştır.
- Wilson ilkelerinin "sömürgecilik yapılmayacak" maddesine karşı **"manda ve himaye"** fikri ilk kez burada ortaya atılmıştır.

HATIRLATMA: Manda ; az gelişmiş ülkeleri, kendi kendilerini yönetecek bir düzeye gelene kadar Milletler Cemiyeti adına yönetmek için bazı büyük devletlere verilen yetkidir.

İZMİR'İN İŞGALI (15 MAYIS 1919)

Yunanistan'ın İzmir'i işgal etme vizesini Paris Barış Konferansı'nda almasından sonra işgal edilmiştir. Daha önce gizli antlaşmalarla İtalya'ya bırakılan **İzmir**

ve çevresi Paris Konferansı'nda İngiltere'nin baskısı ve

sahte belgelerle ortaya attığı;

- Bölgede Rum nüfus çoğunluktadır.
- Türkler bölgedeki Hristiyan halkı katletmek üzeredir. söylemleri sonucu **Yunanistan'a bırakılmıştır.**

İşgale ilk tepkiyi gazeteci yazar Hasan Tahsin vermiş ancak Yunanlılarca şehit edilmiştir

İzmir'in işgali;

- Türk halkı; **işgallerin geçici olmadığı** , Osmanlı yönetimi **işgale kayıtsız kaldığını** halk kendi haklarını savunmak için harekete geçmesi gerektiğini öğrenmiştir.

- **Milli bilincin uyanmasını ve Kuvayı Milliye ruhunun doğmasını** sağlamıştır.

İzmir'in işgali sonrasında artan tepkiler üzerine Milletler Cemiyeti bölgeye incelemeler yapmak için **Amiral Bristol** başkanlığında bir komisyon gönderdi ancak komisyonun hazırlamış olduğu rapor Türkler lehine olsa da iş iştenden geçmiş İzmir işgal edilmişti.

İŞGALLERE KARŞI OSMANLI YÖNETİMİNİN TUTUMU

İstanbul Hükümeti işgallere karşı sesiz kalmış, halkın isyanına destek vermemiş, İtilaf devletlerinin kızıp 7. madde gereği ülkenin tümünün işgal

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

edilmesinden korkulup tepki verilmemiştir. **(pasif teslimiyetçi, uzlaşmacı)**

İŞGALLERE KARŞI M. KEMAL'İN TUTUMU

İşgallere karşı M. Kemal tepki verilmesini , halktan protesto mitingleri düzenlemesini istemiş işgallere karşı çıkmıştır. **(kararlı, mücadeleci, bağımsızlık yanlısı)**

KUVAYI MİLLİYE HAREKETİ

Mondros Ateşkes Antlaşması ile ordusu terhis edilen Osmanlı devleti İtilaf Devletleri tarafından 7.maddeye dayanarak işgal edilmeye başlanmış : İşgallere boyun eğmeyen Türk halkı direniş örgütleri kurmuştu.

Türk halkının vatanı korumak amacıyla kurduğu silahlı direniş örgütlerine Kuvayı Milliye denir.

Kuvayı Milliye Birlikleri:

- güneyde Fransızlara
- batıda Yunanlılara
- Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde rum ve ermeni çetelerine karşı halkı korumuştur.

Kuvayı Milliye'nin Olumlu Yönleri

- Düzenli ordu kuruluncaya kadar **düşmanı** yıpratarak ilerleyişlerini **yavaşlatmışlardır.**
- TBMM'ye ve düzenli ordunun kurulmasına **zaman kazandırmışlardır.**
- Azınlıkların zararlı faaliyetlerine karşı Türk **köy ve kasabalarını korumuşlardır.**
- TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmaların bastırılmasında etkili olmuştur.
- **Ulusal bilincin doğmasına** ve yaygınlaşmasına yardımcı olmuştur.
- **Düzenli ordunun temelini** oluşturmuşlardır.

Kuvayı Milliye'nin Olumsuz Yönleri

- Askeri **disiplinden yoksun** olmaları
- Bazı Kuvayı Milliye liderlerinin, TBMM'nin otoritesine girmeyi kabul etmeyerek ayaklanmaları (Demirci Mehmet Efe, Çerkez Ethem gibi)
- **Bölgesel hareket etmeleri**, işbirliği ve uyum içinde çalışmamaları
- İhtiyaçlarını karşılayabilmek için, zaman zaman halktan **zorla para ve yardım toplamaları**
- Suçlu gördükleri kişileri kendi kurallarına göre

cezalandırmaları

• Düşman işgalini engelleyememeleri gibi nedenlerden dolayı **8 Kasım 1920**'de Kuvayı Milliye birlikleri kaldırılarak düzenli ordu kurulmuştur.

CEMİYETLER

1- ZARARLI CEMİYETLER

A- Azınlıklar tarafından kurulan zararlı cemiyetler
B- Türkler tarafından kurulan milli varlığa düşman cemiyetler

2- YARARLI CEMİYETLER

ZARARLI CEMİYETLER

A- AZINLIKLAR TARAFINDAN KURULAN CEMİYETLER

1. Mavri Mira Cemiyeti: İstanbul'daki Fener-Rum Patrikhanesi tarafından kurulmuş, büyük Yunanistan'ı kurmayı amaçlamıştır.(Bizansı yeniden canlandırma)

2. Pontus - Rum Cemiyeti: Trabzon merkez olmak üzere Samsun'dan Batum'a kadar uzanan alanda (Doğu Karadeniz'de) bir Pontus Rum Devleti kurmayı amaçlamıştır.

3. Etnik-i Eterya Cemiyeti: 1814'te kurulan bu cemiyetin amacı Yunan ideallerini (Megali İdea) gerçekleştirmektir. (1829'da Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanmasında etkili olmuştur.)

4. Hınçak ve Taşnak Cemiyetleri: Ermeniler tarafından kurulan bu cemiyetlerin amacı Doğu Anadolu'dan Adana'ya kadar uzanan bölgede bir Ermeni devleti kurmaktır. Fransızlar tarafından desteklenmiştir.

5. Makabi ve Alyans-İsrailit Cemiyetleri: Yahudiler tarafından Filistin'de bir Yahudi devleti kurmak amacıyla kurulmuştur.

NOT: Megali İdea Bizans İmparatorluğunun yeniden canlanması sağlanarak büyük Yunanistan'ın oluşmasını amaçlar.

B- MİLLİ VARLIĞA ZARARLI CEMİYETLER

Türkler tarafından kurulan zararlı cemiyetlerdir. Kuruluş amaçları olumlu görünse de izledikleri politiklardan dolayı milli bağımsızlığa ters düşmüşlerdir.

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

1. Hürriyet ve İtilaf Fırkası: İttihat ve Terakki cemiyetine karşı kurulmuş, mili mücadeleye muhalif olmuştur.

2. Sulh ve Selamet-i Osmaniye Fırkası: Milli mücadeleye karşı çıkmış vatanın kurtuluşunun ancak padişah ve halifenin buyruklarına bağlı kalmakla gerçekleşebileceğini savunmuştur.

3. Teali - İslam Cemiyeti: İstanbul'da kurulmuştur. Temel dayanağı hilafettir.

4. Kürt Teali Cemiyeti: Wilson ilkelerine dayanarak kurulmuştur. Doğu Anadolu'da bağımsız bir Kürt devleti kurmayı hedeflemiştir.

5. Wilson Prensipleri Cemiyeti: Bazı aydınlar tarafından desteklenen bu cemiyet, Amerikan mandası altına girilmesi gerektiğini savunmuştur.

6. İngiliz Muhipleri Cemiyeti: İstanbul hükümetince desteklenen bu cemiyet, Osmanlı Devleti'nin varlığını koruyabilmesi için İngilizlerin himayesine sığınmak gerektiğini savunmuştur.

Zararlı Cemiyetler;

- İtilaf Devletleri ile işbirliği yapmışlardır.
- İşgalleri kolaylaştırmışlardır.
- Milli mücadeleye zarar vermişlerdir.
- Bağımsız devlet kurmayı amaçlamışlardır (Azınlıkların cemiyetleri)

YARARLI CEMİYETLER

İşgallere tepki olarak kurulmuşlardır.

1- Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan

Cemiyeti: Sivas'ta kurulmuş ,vatanın bütünlüğünü korumak için mitingler düzenlemiştir.

2- İzmir Müdafaa-i Hukuku Osmaniye Cemiyeti:

İzmir'de Yunanlıların değil Türklerin çoğunlukta olduğunu dünya kamuoyuna basın ve yayın yoluyla duyurmaya çalıştı. Batı Anadolu'daki Kuvayı Milliye hareketine silah ve cephane yardımı yaptı.

3-Reddi İlhak Cemiyeti: (Birleşmeye hayır)İzmir'in işgal edilmesine karşı çıkarak bölgenin Türklere ait olduğunu ispatlamak için çalışmalar yaptı.

4- Doğu Anadolu (Şark Vilayetleri) Müdafaa-i

Hukuk Cemiyeti: Doğu Anadolu'yu işgallerden koruyarak Ermeni devletinin kurulmasını önlemektir. Erzurum kongresini bu cemiyet düzenlemiştir.

5- Kilikyalılar Cemiyeti: Adana ve çevresini Fransız ve Ermeni işgalinden kurtarmak için kurulmuştur.

6- Trabzon Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti: Bu cemiyet, Trabzon ve çevresine yönelik Rum ve Ermeni iddialarına karşı, Türk ve Müslüman halkın haklarını korumak amacıyla faaliyet göstermiştir.

7- Milli Kongre Cemiyeti: Cemiyetin amacı, Türklere karşı yapılan haksız propagandalara karşı çıkmak, basın ve yayın yolu ile Türk Milletinin haklı sesini dünyaya duyurmaktır.

8- Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:

Kurulan ilk yararlı cemiyettir. Doğu Trakya'nın Yunanlılar tarafından işgal edilmesini önlemek amacıyla kurulmuştur.

Yararlı Cemiyetlerin Özellikleri

1-Bölgesel cemiyetlerdir.

2-Öncelikli amaçları ülkeyi korumak değil, kuruldukları

bölgeyi korumaktır.

3-Genellikle basın-yayın yolu ile çalışmalarını sürdürmüşlerdir.

4-Kuruluşlarında milliyetçilik düşüncesi etkilidir.

5-Milli direniş bilincini uyandırmışlardır.

6-İstanbul'a bağlı veya karşı değillerdir.

7-Sivas Kongresi'nde Anadolu ve Rumeli

Müdafaa-i

Hukuk Cemiyeti olarak tek çatı altında adı birleştirilmişlerdir.

ADIM ADIM BAĞIMSIZLIK

SAMSUN'A ÇIKIŞ (19Mayıs1919)

Mondros Ateşkes Anlaşması imzalandıktan sonra Suriye'deki görevinin sona ermesiyle İstanbul'a gelen M. Kemal arkadaşları ile toplantılar düzenledi ülkenin geleceği ile ilgili insanların bakış açısını öğrendi, çözüm önerileri oluşturdu. Türk milleti aleyhine yapılan olumsuz propagandaları önlemek için **yerli ve yabancı gazetelerle röportajlar yaparak milletimizin haklarını dünyaya duyurmaya** çalıştı. Görüşlerini duyurabilmek için yakın arkadaşı Fethi (Okyar) Bey ile birlikte "**Minber**" adında bir gazete çıkardı.

• Mustafa Kemal bu çalışmalarının sonunda İstanbul'da kalmanın devleti ve milleti kurtarmak için yeterli olamayacağını görerek kararını verdi:

Anadolu'ya geçecek ve millî egemenliğe dayanan yeni bir Türk devleti kuracaktı.

O sırada Karadeniz bölgesinde Rum çetelerinin taşkınlıklarından dolayı asayiş bozulmuştu. İtilaf Devletleri Osmanlı Hükümetine baskı yaparak bu bölgedeki karışıklığın giderilmesini istediler.

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

Osmanlı Hükümeti, **İtilaf Devletlerinin Mondros Ateşkes Antlaşmasını** bahane ederek bölgeyi işgal etmesini önlemek amacıyla Mustafa Kemal'i asayiş ve güvenliği sağlaması için **9. Ordu Müfettişi** olarak görevlendirdi.

"9. Ordu Müfettişi" sıfatıyla Anadolu'ya gönderilen Mustafa Kemal'in görevi; Karadeniz bölgesinde sözde Türk halkının Rum çetelerine katliamını önlemek direnişi durdurmaktır.

Ayrıca **Mondros'a uymayarak dağıtılmamış olan, Erzurum'daki 15. Kolordu'yu(Kazım KARABEKİR) dağıtıp, silahlarını İtilaf Devletleri'ne teslim etmekte.** Görev olarak gidiş nedeni bu olsa da M Kemal 'in asıl amacı ;

- **Milli bilinci uyandırmak ve yaygınlaştırmak**
- **Milli birliği gerçekleştirerek, bağımsızlık savaşını başlatmak**

M.Kemal, 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkmış, milli mücadele **fiilen** başlamıştır.

Mustafa Kemal, Samsun ve çevresindeki incelemelerden sonra İstanbul Hükümeti'ne bir rapor (**Samsun Raporu**) göndermiştir. Bu raporda;

- **Rumların siyasi emellerinden vazgeçmeleri halinde**, asayişin kendiliğinden düzeleceğini, Türklüğün **yabancı mandasına tahammülü olmadığını, yazmıştır.**

HAVZA GENELGESİ (28 MAYIS 1919)

Samsun'dan sonra Havza'ya geçen Mustafa Kemal, burada bir genelge yayınladı..

Bu genelgede halktan,

- İşgallere karşı **protesto mitingleri** ve **gösteriler yapılması**,

- İstanbul Hükümeti'ne işgalleri kınayan **protesto telgrafları çekilmesi**,

- Azınlıklara karşı **taşkınlıklar yapılmaması**,

- Komutanların hiçbir şekilde **silahlarını teslim etmemesi** ve yurdun her tarafında **direnış cemiyetleri kurulması** istenmiştir .Alınan bu kararlar tüm yurda duyurulmuştur.

Bu çağrıya uyan Türk halkı ülkede büyük mitingler düzenledi ,pek çok aydın bu mitingler sonrası İtilaf Devletleri tarafından tutuklandı.

ÖNEMLİ: m.Kemal'in bu faaliyetleri kapsamında İstanbul Hükümeti tarafından geri çağırılmış ancak M.Kemal bu çağrıya'' **Anadolu'da oluşmaya başlayan ulusal hareketi hiçbir gücün**

durduramayacağını''cevabını verdi.

NOT:Havza Genelgesi, Milli Mücadele döneminde yayınlanan ilk ulusal genelgedir

AMASYA GENELGESİ (22 Haziran 1919)

Havza'da çalışmalarını tamamlayan Mustafa Kemal

Paşa, Amasya'ya geçti. Burada, **Rauf (Orbay) Bey, Refet(Bele) Bey, Ali Fuat (Cebesoy) Paşa, Kazım Karabekir Paşa (Erzurum) ve Cemal Paşa (Konya) YA hazırlanmış olan genelge** imzalatılarak Anadolu'daki tüm askeri ve sivil makamlara gizli olarak bildirmiştir.

MADDELER

1- Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı tehlikededir.(gerekçe)

2- İstanbul Hükümeti ve Padişah, üzerlerine düşen görev ve sorumluluğun gereklerini yerine getirememektedir. Bu durum, milletimizi yok olmuş

gibi göstermektedir. (Gerekçe)

3- Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı

kurtaracaktır.(Yöntem)

4- Milletin sesini dünyaya duyurmak için her türlü etki

ve denetimden uzak milli bir kurulum

oluşturulması

gerekmektedir.

Önemli: Bu kurul Temsil Heyeti olup TBMM'nin çekirdeğini oluşturur.

5- Anadolu'nun en güvenilir yeri olan Sivas'ta, bir kongre toplanacaktır. Bu kongreye her ilden, milletin

güvenini kazanmış üç delege katılacak, bu delegeler

Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri ve belediyeler tarafından

seçilecektir. (Milli egemenlik ilkesi)

6- Doğu illeri adına 10 Temmuz'da Erzurum'da bir kongre toplanacaktır.

7- Ordular kesinlikle dağıtılmayacak, askeri ve sivil yöneticiler, görevlerini terk ve teslim etmeyeceklerdir.

ÖNEMLİ:

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

- İlk defa , İtilaf Devletleri'ne ve İstanbul yönetimine açıkça karşı çıkılmıştır. Gerekliğinde silahlı ve topyekûn bir mücadelenin yapılabileceğinin işaretleri verilmiştir.
- Amasya Genelgesinin yayımlanması üzerine İtilaf Devletleri İstanbul Hükümeti'ne baskı yapmış, Mustafa Kemal 9. Ordu Müfettişliği **görevinden alınmıştır**.

Buna karşılık Mustafa Kemal, **7-8 Temmuz 1919** gecesi **9. Ordu Müfettişliğinden istifa etmiş** ancak İstanbul'a dönmeyeceğini ve Anadolu'da mücadeleyi sürdüreceğini bildirmiştir. **Bu durum Mustafa Kemal'in kararlılığını mücadeleciliğini ve vatanseverliğini gösterir.**

- Genelgenin diğer komutanlara da onaylatılmasının amacı; **milli mücadeleyi kişisel ve bölgesel olmaktan çıkarma** ve halk üzerindeki etkisini artırmaktır.
- 1.ve 2.madde Kurtuluş Savaşı'nın **gerekçesidir**. İstanbul Hükümeti'ne **ilk defa açıkça karşı çıkılmıştır**.
- Kurtuluş Savaşı'nın **amacı** ve **yöntemi** yani nasıl yapılacağı belirtilmiştir. İlk defa ulusal egemenlikten bahsedilmiştir.(**1,2,3 MADDE**)

ERZURUM KONGRESİ

(**23 TEMMUZ – 7 AĞUSTOS 1919**)

Kongreyi toplayan; **Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk ve Trabzon Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleridir**.

Toplanma amacı; Doğu Anadolu'yu ve Doğu Karadeniz'i Ermeni ve Rum saldırılarına karşı savunmak

Mustafa Kemal, Erzurum Kongresi'ne başkan seçilmiştir. Mustafa Kemal'in **sivil olarak ilk görevi** Erzurum Kongresi Başkanlığı'dır.

MADDELER:

- Ulusal(milli) sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez. (**Ülke bütünlüğü**)
- Ne türlü olursa olsun işgallere karşı, Osmanlı Devleti'nin dağılması halinde millet birleşerek kendini savunacaktır. (**Ulusal/milli bağımsızlık**)
- İstanbul Hükümeti yurdun bütünlüğünü ve milletin bağımsızlığını sağlayamazsa geçici bir hükümet kurulacaktır. Bu hükümeti milli bir meclis seçecek, eğer meclis toplanmamışsa, hükümet kurma işini Temsil Heyeti yapacaktır.

4- Kuvayı Milliye'yi etkili, milli irade'yi hâkim kılmak esastır. (**Ulusal/milli egemenlik-Milli irade**)

5- Manda ve himaye kabul edilemez. (**Tam bağımsızlık/Milli bağımsızlık**)

6- Hristiyan unsurlara, siyasi egemenliğimizi ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilemez. **Tam bağımsızlık/Milli bağımsızlık**)

7- Mebusan Meclisi'nin derhal toplanmasına ve hükümet işlerinin meclis denetiminde yürütülmesine

çalışılacaktır.(**Ulusal egemenlik**)

ÖNEMİ:

- Toplanış şekli, amacı ve yapısı bakımından **bölgesel**, aldığı kararlar yönünden **ulusal** bir kongredir.
 - Egemenliğin** il kez kayıtsız şartsız **millete ait** olduğu söylenmiştir.(**4. Madde**)
 - İlk kez **milli sınırlardan bahsedilmesi Misakı Milli'nin öncüsü olmuş** ve bir **hükümet kurmaktan** bahsedilmiştir.
 - İlk kez manda ve himaye reddedilmiştir.(**5.madde**)
 - 9 kişilik **Temsil Heyeti** kurulmuş, başkanlığına **Mustafa Kemal** getirilmiştir
- NOT: General Harbours Raporu**
Doğu Anadolu'da Ermenilerin çoğunlukta olmadığını, Türklerin Ermenileri katletmediğini ve Anadolu'nun Amerika'nın ihtiyaçlarını karşılayacak zenginlikte olmadığını belgeleyen bir rapordur.

BALIKESİR –ALAŞEHİR KONGRELERİ (26-31 TEMMUZ 1919-16-25 AĞUSTOS))

- Batıdaki Kuvayı Milliye birliklerinin bir araya getirilerek daha düzenli savunma gücü oluşturulmak için toplanmış, böylece Batı Cephesi'nin temelleri atılmıştır.**

SİVAS KONGRESİ (4 – 11 EYLÜL 1919)

Sivas'ta bir kongre toplanılmasına Amasya Genelgesinde alınmış ,delege seçimleri yapılmış ancak İtilaf Devletlerinin baskısı sonucu katılım istenilen düzeyde olamamıştır.

Amacı

Milli güçleri birleştirmek ve milli mücadeleyi yönetebilecek bir teşkilat kurmaktır.

Kongre Öncesi Yaşanılan Olumsuzluklar

- Damat Ferit Hükümeti ve İngilizler, **Sivas**

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

Kongresi'nin dağıtılması, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının tutuklanması için Elazığ Valisi Ali Galip'i görevlendirmiş, ancak kongrenin toplanması engellememiştir.

- İtilaf Devletleri Sivas' işgal ederiz tehdidinde bulunmuştu.

Sivas Kongresi, 4 Eylül 1919'da toplanmış, kongrede oyların çoğunu alan Mustafa Kemal, önce kongre başkanlığına, kongre sonunda da **Temsil Kurulu Başkanlığı**'na seçilmiştir.

KARARLAR:

1- Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar, aynen kabul edilmiştir.

2- Bütün **yararlı** (milli) **cemiyetler**; Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti olarak **birleştirilmiştir**.

3- Manda ve himaye fikri **kesin olarak** reddedilmiştir.

4- Erzurum Kongresinde oluşturulan 9 kişilik Temsil Heyeti, "Yurdun bütünü temsil eder" şeklinde düzenlenerek ulusal hale getirilmiş, üye sayısı **16**'ya yükseltilerek başkanlığına Mustafa Kemal getirilmiştir.

NOT: Sivas Kongresi'nden alınan kararları duyurmak, halkı milli mücadele etrafında toplamak ve milli mücadelenin haklılığını duyurmak için, **İrade-i Milliye** adlı bir gazete çıkarılmaya başlandı. (Bu gazete, ulusal mücadelenin ilk yarı resmi yayın organı oldu.).

KONGRE SONRASINDA;

İstanbul ile tüm haberleşmelerin kesilmesi, İstanbul'un Anadolu'ya atadığı komutan ve valilerin kabul edilmeyerek geri gönderilmeleri istenmiştir.

AMASYA GÖRÜŞMELERİ(PROTOKOLÜ)

(20 – 22 EKİM 1919)

• Sivas Kongresi sonrasında İstanbul'da Damat Ferit Hükümeti düşmüş, yerine **milli mücadele** **taftarı Ali Rıza Paşa Hükümeti** kurulmuştu. Bu durum ilişkilerin yumuşamasını sağladı.

• Taraflar arasındaki ilişkilerin yumuşaması üzerine Ali Rıza Paşa, **Salih Paşa**'yı (Denizcilik Bakanı) Temsil Heyeti ile görüşmeler yapmak üzere Amasya'ya gönderdi.

• Amasya Görüşmeleri, Temsil Kurulu adına

Mustafa Kemal Paşa ile İstanbul Hükümeti adına **Salih Paşa** arasında gerçekleşmiş ve Amasya Protokolü imzalanmıştır.

1-- İstanbul Hükümeti, Temsil Heyetini, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ni ve Sivas Kongresi

kararlarını tanıyacak

2-Müslüman olmayan azınlıklara dengeyi bozacak haklar verilmeyecek

3- İstanbul Hükümeti, Temsil Kurulu'nun onayını olmadan İtilaf Devletleri ile görüşmeyecek.

4- Mebusan Meclisi, İstanbul dışında uygun bir şehirde toplanacak. (İstanbul güvenli bir şehir olmadığı için)

5- Mebusan Meclisi'nin toplanması için seçimlere gidilecek, seçimler tam bir serbestlik içinde yapılacaktır.

NOT: Salih Paşa her ne kadar bu maddeleri İstanbul Hükümetine onaylatacağını söylese de sadece Meclisin toplanması kararı kabul edilmiştir.

ÖNEMLİ: Amasya görüşmeleri ile

İstanbul Hükümeti; Temsil Heyeti'ni, Sivas Kongresi kararlarını ve Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ni hukuken tanımıştır.

TEMSİL KURULU'NUN ANKARA'YA GELİŞİ

• **Mustafa Kemal Amasya Görüşmelerinde** alınan karar **gereği Erzurum Milletvekili** olarak seçilmiş ve İstanbul'da toplanacak olan Mebusan Meclisi'nin çalışmalarını yakından takip etmek amacıyla Temsil Kurulu ile birlikte Sivas'tan Ankara'ya gelmiştir. Hakkında yakalama kararı olduğu için İstanbul'a gidememiştir.

(27 Aralık 1919)

• İşgal edilmemiş ,korunaklı ,Anadolu'un her yanına ulaşım ve haberleşme imkanı , ve batı cephesine yakın olan **Ankara:** Bu tarihten itibaren **milli mücadelenin yönetim** (idare) **merkezi** olmuştur.

MİLLİ MÜCADELE BASINI

Basın ve özellikle gazeteler halkı belirli bir düşünce etrafında toplamak birliği sağlamak için önemlidir. Kurtuluş Mücadelesi alınan kararları ve

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

haklılığımızın tüm dünyaya duyurulması için basına ihtiyaç duyulmuş;

- Bu amaçla ilk olarak Sivas Kongresinde **İrade-i Milliye Gazetesi** çıkarılmış, Temsil Kurulunun Ankara'ya gelmesinden sonra ise Ankara'da **Hakimiyet-i Milliye Gazetesi** çıkarılmaya başlanmıştır. (10 Ocak 1920) TBMM'nin yarı resmi yayın organı olan bu gazete Cumhuriyetin ilanından sonra **Ulus Gazetesi** olarak yayın hayatına devam etmiştir.
- Milli mücadele ile ilgili haberleri yurt içine ve yurt dışına daha hızlı yaymak için Halide Edip ve Yunus Nadi tarafından 6 Nisan 1920'de **Anadolu Ajansı** kuruldu.

SON OSMANLI MEBUSAN MECLİSİ'NİN TOPLANMASI VE MİSAK-I MİLLİ'NİN KABULÜ (12-28 OCAK 1920)

- Amasya Görüşmeleri sonucunda İstanbul Hükümeti; Meclisi Mebusan'ın toplanmasını kabul edince seçimler yapıldı.
- Seçimleri genelde Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri'nin desteklediği adaylar kazandı. Seçimlerde **Mustafa Kemal Erzurum'dan milletvekili** seçildi.
- Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'a gidecek milletvekillerinden;

1- Kendisinin gıyaben (kendisi varmış gibi) Meclis Başkanı seçilmesi

NOT: İstanbul'un İtilaf Devletleri'nce her an fiilen işgal edilip baskı altında tutulması ihtimalinden dolayı M.Kemal başkan seçilmek istenmiştir.

2-Meclis'te Müdafaa-i Hukuk Grubu oluşturulması,

3- Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı ile ilgili kararlar alınmasını istemiştir.

SONUÇ Mustafa Kemal, meclis başkanlığına seçilememiş, Müdafaa-i Hukuk Grubu oluşturulamamış, bunun yerine **Felah-ı Vatan (Vatanın Kurtuluşu)** adında yeni bir grup kurulmuştur.

Meclisteki çalışmalar sonucunda 28 Ocak 1920'de Misakı Milli (milli ant / milli yemin) kabul edilmiştir.

MİSAK-I MİLLİ KARARLARI (28 OCAK 1920)

Vatan sınırlarının çizildiği anttır.

1- Sınırlar: Mondros Ateşkesi imzalanmasından önce işgal edilmemiş olan bölgeler Türk a Yurdudur, parçalanamaz. (**Ülke bütünlüğü-Erzurum Kongresi**)

2- Araplar: Halkın çoğunluğunun Arap olduğu bölgelerin , geleceğini Arap halkı karar verecek

3-- Batı Trakya: Bölgenin geleceğini belirlemek üzere halkoyuna başvurulmalıdır.

4-- Elviye-i Selase (Üç il): Kendi istekleriyle Türkiye'ye katılmış olan **Kars, Ardahan ve Batum (Artvin)**'da gerekirse halkoyuna başvurulmalıdır.

5-Azınlık Hakları: Azınlıklara, komşu ülkelerdeki Türklere tanınan haklar oranında hak tanınacaktır.

(Uluslararası eşitlik)

6- Kapitülasyonlar: Siyasi, ekonomik ve mali gelişmemizi engelleyen ve hukuk alanında hâkimiyetimizi sınırlayan imtiyazlar kabul edilemez. **(Tam bağımsızlık)**

7-Boğazlar: İstanbul ve Marmara'nın güvenliği sağlandığı takdirde, Boğazlar uluslararası ticarete açılabilir.**(Siyasi ve askeri bağımsızlık)**

ÖNEMİ:

- Milli sınırlarımız **kesin** olarak çizilmiştir, bağımsızlık amacımız tüm dünyaya duyurulmuştur.
- Misakı Milli, Türk milletinin ulusal sınırlar içerisinde bağımsız yaşama yeminidir.
- Misakı Millide **ulusal bağımsızlık ve ülke bütünlüğü** ile ilgili konular gündeme gelmiş,

İSTANBULUN İŞGALİ (16 MART 1920)

Misakı Milli kararlarının ilan edilmesi İtilaf Devletleri, **16 Mart 1920'de İstanbul'u resmen işgal ederek,** Mebusan Meclisi'ni basıp dağıtmışlar, milletvekili ve aydınları tutuklayarak sürgüne göndermişlerdir.

Mustafa Kemal işgali öğrenince bir genelge yayınlamış ve aşağıdaki tedbirleri almıştır;

- İstanbul ile tüm ilişkiler kesilecektir.
- İstanbul'daki tutuklamalara karşılık Anadolu'daki İtilaf subayları tutuklanacaktır.
- İstanbul'dan Anadolu'ya kaçabilen milletvekilleri isterlerse Ankara'da yeni açılacak olan Meclise katılabileceklerdir.

2.ÜNİTE MİLLÎ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

NOT: İstanbul'un işgali;

M. Kemal'in meclisin İstanbul'da toplanmasını istememesinin haklılığı ortaya çıkarmış(ileri görüşlülüğü), saltanat ve hilafet yanlılarını ulusal mücadelecilerin yanına yöneltmiş ve Ankara'da TBMM'nin açılmasına zemin hazırlamıştır.

TBMM'NİN AÇILMASI (23 NİSAN 1920)

- 16 Mart 1920'de İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından resmen işgal edilmesi ve Mebusan Meclisi'nin dağıtılması, **1. BMM'nin açılmasına zemin hazırlamıştır.**
- İlk TBMM, Anadolu'dan seçilen ve İstanbul'dan Ankara'ya kaçabilen milletvekillerinin katılımıyla 23 Nisan 1920'de açıldı.
- Mustafa Kemal Paşa, ilk Meclise **Ankara Milletvekili** olarak katıldı ve 24 Nisan 1920'de Meclis Başkanlığı'na seçildi.

BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NİN ÖNCELİKLİ AMAÇLARI

- **Ulusal Güçleri Birleştirmek**
- **Düzenli Orduyu Oluşturmak**
- **Misak-ı Milliye gerçekleştirmek**

KARALAR

- 1- Ulusal iradeyi, vatanın geleceğine hâkim kılmak esastır. TBMM'nin üstünde hiçbir güç ve makam yoktur.
- 2- Yasama (kanun yapma) ve Yürütme (hükümet) yetkileri TBMM'ye aittir (**Güçler birliği ilkesi**).
- 3- Hükümet kurmak zorunludur.
- 4- Padişah ve halifenin geleceği, işgalcilerin baskısı bittikten sonra Meclis kararına göre belirlenecektir.

İLK BMM'NİN ÖZELLİKLERİ

- ✓ Yeni bir devletin kurulmasını sağladığından **Kurucu Meclis** sıfatını almıştır..
- ✓ Ulusal iradeyi vatanın geleceğine egemen kılmak istemesi, Misakı Milli'yi ve İstiklal Marşı'nı kabul etmesi **ulusal bir meclis** olduğunu gösterir.
- ✓ Üyeleri seçimle belirlendiği için ve toplumun her kesiminden temsilcilere yer verdiği için **demokratik bir meclistir.**
- ✓ Güçler birliği ilkesini benimsediği için **olağanüstü yetkilere sahip bir meclistir.**
- ✓ Partileşme yoktur, gruplaşma vardır.
- ✓ Meclis Hükümeti Sistemi'ni benimsemiştir; Meclis Başkanı aynı zamanda Hükümetin de başkanıdır.

1.BMM'YE KARŞI AYAKLANMALAR

Ayaklanmaların çıkmasında;

- İstanbul'daki Şeyhülislam'ın Millî Mücadele aleyhine fetva yayınlaması(Rıfat Börekçi ters fetva çıkardı)
- Damat Ferit Hükûmetinin Mustafa Kemal ve arkadaşlarını idama mahkûm etmesi
- İtilaf Devletlerinin Millî Mücadele aleyhine uçaklarla bildiriler dağıtması
- Bazı Kuvâ-yı Millîye birliklerinin düzenli orduya katılmak istememeleri gibi sebepler etkili oldu

DOĞRUDAN İSTANBUL HÜKÜMETİ TARAFINDAN ÇIKARILANLAR

1- Ahmet Anzavur: Balıkesir ve çevresindeki Kuvayı Milliye birliklerini dağıtmak amacıyla İngiliz desteğiyle çıkarılmıştır.

2- Kuvayı İnzibatiye (Halifelik Ordusu) Ayaklanması:

Damat Ferit tarafından milli güçleri dağıtmak amacıyla İzmit ve çevresinde çıkartılan isyandır.

İSTANBUL HÜKÜMETİ VE İTİLADEVLETLERİ TARAFINDAN ÇIKARILANLAR

Halkın dini duygularını istismar ederek Milli Mücadele'yi engellemek için çıkarılan ayaklanmalardır.

1-Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı (Boğazlar için),

2-Bozkır, Delibaş Mehmet (Konya en geniş kapsamlı

dini ayaklanma),

3-Koçgiri (Sivas ve Erzincan),

4-Çapanoğulları (Yozgat),

5-Çopur Musa (Afyon)

6-Milli Aşireti (Urfa), Cemil Çeto (Batman)

AZINLIKLAR TARAFINDAN ÇIKARILANLAR

Osmanlı Devleti'nin iyice zayıflamasına paralel olarak;

1-Doğu Anadolu'da Ermeniler,

2-Doğu Karadeniz'de Rumlar

3-Batı Anadolu'da Rumlar,

4-Güney Anadolu'da Fransızların desteği ile Ermeniler

tarafından bağımsız bir devlet kurmak amacıyla çıkarılan ayaklanmalardır.

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

NOT: TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmaların içerisinde en uzun süreli olanları **azınlık** (özellikle Rum) ayaklanmalarıdır.

KUVAYI MİLLİYECİLER TARAFINDAN

ÇIKARILANLAR

1-Düzenli ordunun kuruluş aşamasında belirli bir disiplin ve otorite altına girmek istemeyen bazı Kuva-i Milliye Şefleri tarafından çıkartılmıştır.

2-**Çerkez Ethem** (Kütahya),

3-**Demirci Mehmet Efe** (Denizli) ayaklanmalarıdır

AYAKLANMALARI BASTIRILMASI İÇİN ALINAN

ÖNLEMLER

1-Hıyanet-i Vataniye Kanunu çıkarıldı.

2-İstiklal Mahkemeleri kuruldu.

3- İstanbul Hükümeti'nin fetvasına karşılık olarak **Ankara Müftüsü Rıfat Börekçi** imzasıyla karşı fetva hazırlandı.

4- Kuvayı Milliye birlikleri kaldırılmış ve yerlerine **Düzenli Ordu** kurulmuştur.

ÖNEMLİ: İstiklal Mahkemesi üyelerinin Meclis içerisinde seçilmesi BMM'nin yargı yetkisini de kullandığını gösterir.

SONUÇLARI

- 1.BMM, tüm gücünü ayaklanmaları bastırmak için kullandığından, Kurtuluş Savaşı süresi uzamış ,kardeş kanının dökülmesine neden oldu.
- İtilaf Devletleri ve Yunanlılar, TBMM'nin ayaklanmalarla uğraşmasından yararlanarak işgallerini genişlettiler.
- Ayaklanmaları bastırmasındaki başarılarından dolayı, 1.BMM'nin halk üzerindeki prestiji arttı.

SEVR BARIŞ ANTLAŞMASI (10 AĞUSTOS 1920)

İtilaf Devletleri, I. Dünya Savaşından sonra yenilen devletlerle barış antlaşmaları yapmışlar ancak Osmanlı topraklarını kendi aralarında paylaşamadıkları için antlaşma uzamıştı. Ancak Milli mücadeledeki başarılar İtilaf Devletlerini biran evvel antlaşma yapmaya mecbur kıldı.

- İtilaf Devletleri, Osmanlı Devleti ile yapacakları barış antlaşmasının şartlarını belirlemek için İtalya'da **San Remo Konferansı**nı düzenlediler.
- Bu konferansa katılan Tefik Paşa önerilen şartları kabul etmeyince, Yunanlılar, **Osmanlı Devleti'ni antlaşmayı imzalamaya zorlamak** için Bursa'ya kadar olan yerleri işgal ettiler.

- Bu gelişmeler üzerine işgallerin genişlemesinden çekinen Osmanlı Hükümeti **Saltanat Şurası**nı toplayarak barış şartlarının kabul etti. Antlaşma; Paris'in Sevr kasabasında imzalandı (10 Ağustos1920).

SINIRLAR

- Güneydoğu Anadolu, Çukurova, Lübnan ve Suriye **Fransa**'ya
- Doğu Trakya, Batı Anadolu ve Ege Adaları **Yunanistan**'a

- Arabistan ve Irak **İngiltere**'ye
- Güneybatı Anadolu (Antalya, Konya, Muğla), **ve 12 ada İtalya**'ya verilecektir.

SİYASİ MADDELER

- **İstanbul**, Osmanlı Devleti'nin başkenti olarak kalacak, ancak Osmanlı Devleti şartlara uymazsa İstanbul Türklerin elinden alınacak.**(göstermelik madde)**
- **Boğazlar**, uluslararası bir komisyon tarafından yönetilecek, tüm devletlerin gemilerine açık olacak. **(Egemenlik haklarına ve bağımsızlık ilkesine aykırıdır)**
- **Azınlıklara** geniş haklar verilecek. **(Egemenlik haklarına ve bağımsızlık ilkesine aykırıdır)**
- **Doğu Anadolu**'da iki yeni devlet (Ermenistan ve Kürdistan) kurulacak. **(Misakı milliye aykırıdır)** **.İsteyen her yabancı Bilgin kazı yapabilecek**

ASKERİ MADDELER

- Askerlik zorunlu olmayacak.
- Osmanlı ordusu 50.700 kişiye indirilecek ve ordu ağır silahlardan arındırılacak.
- Deniz gücü sınırlı olacak ve küçük bir donanma oluşacak.

NOT: Savunmasız bir devlet istenmiştir.

EKONOMİK MADDELER

- **Kapitülasyonlar** yeniden yürürlüğe girecek ve bu kapitülasyonlardan bütün devletler yararlanacak.
- Osmanlı Devleti **savaş tazminatı** ödeyecek. **.Mali Komisyonlar** kurulacak.**(bütçe kontrolünü almak)**

Sevr Antlaşması;

- **Asla uygulanamamıştır**
- **Osmanlı Devleti'nin imzaladığı en son antlaşma**

2.ÜNİTE MİLLİ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

- Osmanlı Devleti bu antlaşma ile resmen sona ermiştir.
- **Antlaşma meclis tarafından onaylanmadığı için hukuki bir geçerliliği yoktur.**

ÖNEMLİ:

Çok ağır maddeleri nedeniyle Halk, Kurtuluş Savaşı'nı tek çözüm olarak görmeye başlamıştır. **1.BMM, antlaşmayı kabul etmediğini açıklamış ve imzalayanları vatan haini ilan etmiştir.**

"Siyasi, adli, iktisadi ve mali bağımsızlığımızı imhaya ve sonuç olarak yaşama hakkımızı inkar ve ortadan kaldırmaya yönelik olan Sevr Antlaşması bizce mevcut değildir."

ATATÜRK

2. ÜNİTE BİTTİ☺

SARFIYE KEÇECİ/BARTIN2018